

være til, thi naar Sligt strækker sig igjennem et Aarhundrede, saa tabes jo Sporet af de enkelte Husenes Bestemmelse; men affattes der ikke engang en bestemt Fortegnelse over dem, bliver der ikke indrettet et Hovedregister, et Slags Huskatalog over dem, saa faar man aldrig i Fremtiden nogen fast Grund, hvorpaa man kan stille sig. Dette er et Spørgsmaal, som vi skulle have frem, naar vi her komme til at revidere Forordningen af 1848, thi den er virkelig skreven for at bevare Husmænd og Indsiddere i Selvstændighed, forsaavidt som deres egne Kaar kunne sikke dem Selvstændighed. Det er jo ikke nogen absolut Selvstændighed, som det er Meningen at give dem, men Meningen er ved Lovgivning at gjøre for disse Mennesker, hvad de paa Grund af manglende Indsigt og Fattigdom ikke selv ere istand til at gjøre for sig og for deres Stilling som Statsborgere, hvor ønskeligt det end kunde være.

Ordføreren for Forslagsstillerne

(Lauber): Jeg kan i Meget henholde mig til, hvad der er yttret saavel af min ærede Medforslagsstiller, Rigsdagsmanden for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Holstein-Ledreborg) som af den ærede Rigsdagsmand for Sorø Amts 2den Valgkreds (Albverti); men jeg kan dog ikke undlade ogsaa paa mine egne Vegne at takke de forskjellige ærede Talere, som have taget Ordet og paavist Punkter, som efter deres Mening vare mangler ved Lovforslaget, for den Velvillie, som de i det Hele tagt have yttret for Sagen i dens Almindelighed. De Indvendinger, som ere fremførte, forekom mig navnlig at gaa ud paa, at Lovforslaget ikke gaar vidt nok, at det ikke omfatter Mere, end det gjør. Jeg kan i saa Henseende ganske slutte mig til, hvad der er yttret af det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds, idet nemlig jeg ligesom han — og dette gjælder sikkert ogsaa for den tredie Forslagsstillers Bedkommende — heller end gjerne vil gaa videre, og dersom Stemningen derfor maatte være for at gaa videre, end Lovforslaget gaar, saa vil dette træffe vorst Ønske. Jeg er ganske enig med det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds deri, at Forordningen af 27de Mai 1848 vistnok i sin Helhed trænger til en Revision paa Grundlag af de Erfaringer, som man har gjort i de 32 Aar, der ere forløbene efter denne Tid, efter som jo de Hensigter, som denne Lov har næret, ikke paa alle Punkter ere blevene tilfredsstillende, men tværtimod for flere Punkters Bedkommende ere blevene forskjættede. En af Hindringerne for at gaa til en saadan omfattende Revision af Forordningen af 27de Mai 1848 og i det Hele til en omfattende Behandling af Husmændsspørgsmaalet ligger tildels i det, som det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds omtalte, nemlig i Bansteligheeden af at sige, hvilke Huse det er, der i Virkeligheden skal være. Det er aabenbart, at

der er en Forskjel imellem den Retstillling, som de Huse have, der ifølge Rentekammerets og Ministeriets Anvendelse af Lovgivningen skulle være i Landet, og den Retstillling, som de Huse have, med Hensyn til hvilke Cieren har en større Frihed til Nedlæggelse, og jeg er ganske enig med det ærede Medlem for Sorø Amts 2den Valgkreds deri, at en af Forudsætningerne for at kunne faae dette Spørgsmaal grundigt behandlet vilde være, at man fik en saa vidt mulig fuldstændig Fortegnelse over, hvilke Huse, der skal være dels paa Grund af Udstyning, dels paa Grund af de forskjellige senere Lovbestemmelser, ifølge hvilke Huse skulle have været oprettede. Disse Huse burde kunne paavises eet for eet, kort hvert ene af dem. Forsaavidt man ikke kan det, kan man dog ganske sikkert ikke være berettiget til at lægge Skylden paa den nuværende Regjering eller de nuværende Autoriteter, thi Skylden kan hidrøre fra en langt tidligere Tid; men man maa haabe, at Bestræbelsen for at udfinde, hvor mange af disse Huse der skal være, maa have en virksom Støtte hos den nuværende Regjering. — Det ærede Medlem for Aalborg Amts 2den Valgkreds (H. Steffensen) omtalte forskjellige Maader, hvorpaa dette Lovforslag, hvis det blev Lov, kunde omgaa, og flere andre Medlemmer saavel som ogsaa den ærede Minister sluttede sig dels i een, dels i en anden Henseende, hvad dette angaar, til ham. Jeg tror, at Hovedindvendingen mod Lovforslaget var den, at hvis det bliver til Lov, ville Ciere af Huse med og uden Jord undlade at oprette Arbejdskontrakter, at en saadan Lov i det Hele vil være uheldig for Arbejderne, der vilde blive ugunstig stillede baade med Hensyn til Hus og til Arbejde. Denne Betragtning gaar ud fra en Forudsætning, som undrer mig at høre fremsat fra de ærede Medlemmers Side, som have fremsat den, nemlig at det skulde ligge i Godseiernes, eller i det Hele i, hvad man kalder, Huseiernes, Interesse at holde Husmænd og Inderster i en Art Livegenskab. Forbindelsen mellem Leiekontrakt og Arbejdskontrakt medfører under visse Former Livegenskab. Det er det, som Forordningen af 1848 har villet forhindre ved første Del af § 5, hvor det udtrykkelig er forbudt, at der i Bederlag for Hus med eller uden Jord bliver ydet Arbejde, ligesom det overhovedet i vor Lovgivning er forbudt en Mand at laane Penge ud paa den Betingelse, at de skulle afbetales ved Arbejde. Alle disse Former for Uelsen af Arbejde uden udtrykkelig bestemt Pengevederlag medfører direkte eller indirekte en Art af Livegenskab; men jeg kan ikke tro, at dette Ønske om at bevare og forøge Livegenskabet over Husmænd og Inderster skulde være saa levende eller i det Hele i den Grad udbredt, at det skulde kunne besværges at medføre farlige Virkninger af Loven. Jeg maa tværtimod antage, at ikke blot Flertallet, men det aldeles overveiende Flertal af Huseiere paa Landet vilde